

(Bradlow D. Development Decision-Making and the Content of International Development Law // Boston College International and Comparative Law Review. – 2004. – № 27. – p. 197). Some of international economic law principles – permanent sovereignty over natural resources, preferential treatment for developing countries in general and the least-developed countries in particular, sustainable use of natural resources – received the status of established international law principles and are explicitly recognized. Other principles, such as good governance and democratic accountability, are in the process of establishment (Shapieet R. B. International Development Cooperation within the Context of Economic Siyar (Islamic International Economic Law): An Overview // Journal of Islamic State Practices in International Law. – 2007. – № 3. – p. 11)

Unfortunately, modern international economic law is more successful in the areas of trade, commerce, monetary and finance relations in contrast to stimulation and encouragement of development potential of states. But at an early date it should and will evolve. It was even suggested that in the future environmental and human rights law will become the parts of international economic law (Bradlow D. Differing Conceptions Of Development and The Content Of International Development Law // South African Journal on Human Rights. – 2005. – № 21. – p. 85). Although it is not clear how exactly these different bodies of law will interact in the framework of international economic law, the mere fact of suggestions like this shows that international economic law in nearest future will give to lawyers specializing in the field many interesting and dare questions.

Чайковський Ю. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук*

АКСІОЛОГІЧНА ОСНОВА СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Культурний та аксіологічний плюралізм, що характеризує сучасне міжнародне співтовариство держав, не сприяє побудові його стійкого правового фундаменту. Група держав, і навіть кожна конкретна держава, представляють різні народності, різні культури, які іноді вступають в конфлікт одна з одною, в кращому разі нейтральні одна одній. Тому легше досягти ідеологічної і аксіологічної єдності у вузькому колі, або на регіональному рівні, ніж у глобальних масштабах.

У міжнародних відносинах насправді мало питань, що розглядаються державою як загальне благо всього міжнародного співтовариства і тому потребують абсолютного правового захисту. Найчастіше вироблення загальних для міжнародного співтовариства цінностей ми можемо спостерігати в випадках, коли виходять на перший план глобальні проблеми людства, наприклад необхідність боротися з глобальними змінами клімату, чи пошук юридичних та моральних можливостей гуманітарної інтервенції та їх закріплення в міжнародному праві. Відсутність безперечних аксіологічних основ в міжнародних відносинах дозволяє ідентифікувати взаємодіючі в їх рамках суб'єкти, насамперед держави,

а не міжнародне співтовариство в цілому. Іншими словами, теза про наявність тісних правових і аксіологічних зв'язків, може бути сьогодні поширена тільки на регіональні відносини держав. Це виправдано говорити, наприклад, про спільноту європейських держав, основу якої складають нормативні досягнення Ради Європи і Європейського Союзу.

Виходячи з існуючої практики сучасних держав, важко однозначно і беззастережно вказати головну цінність міжнародного правопорядку. Якщо ми навіть погоджуємося, що в його центрі людина, проблема принаймні не зникає. Дійсно, виникає питання, які заходи повинні бути вчинені для захисту абсолютних категорій, якими є життя і людська гідність? Держави-члени не досягли з цього питання в тій мірі нормативного консенсусу, що різко ілюструє дилема з використання збройних сил з гуманітарних мотивів. Відсутність єдиного аксіологічного ядра відповідає за неповороткість, навіть консерватизм міжнародного права. З іншого боку, міжнародне право в набагато меншій мірі, ніж національне право, схильне до небезпеки розриву між нормативними заборонами і приписами і аксіологічним ядром спільноти, в якій воно застосовується. Міжнародне право, іншими словами, краще захищене від «законодавчих креативностей», які ми часто спостерігаємо в національному законодавстві і які у своїй крайній формі можуть здійснюватися у формі демократично легітимізованої «диктатури законодавця» (Kwiecień R. *Teoria i filozofia prawa międzynarodowego. Problemy wybrane.* – Warszawa, 2011 – С. 191). Таким чином, плюралізм правотворчого процесу у міжнародних відносинах сам по собі є внутрішньою цінністю міжнародного права, гідною захисту відповідно до його норм. Ця цінність, з погляду на необхідність збереження єдності міжнародного права, повинна бути особливо важливою через прагнення недопущення гегемонії в міжнародному праві, іншими словами через прагнення збереження рівності держав. Ці факти демонструють складнощі у пошуку безсумнівних, стабільних аксіологічних основ міжнародного права.

У сфері міжнародних відносин і регулюючому їх праві мир майже повністю виконує роль основної цінності. Однак, є сумніви, чи є це абсолютне поняття, тобто цінність сама по собі, чи тільки важливе його значення в призмі інших цінностей (відносна)? Чи мир є цінністю найвищою в міжнародному правопорядку, чи формує фундаментальну еталонну систему для оцінювання суджень про стандарти і процеси в рамках міжнародного права? Сьогодні, однак, спостерігаються у міжнародній практиці і доктрині, численні спроби відійти від цінності миру, занизити її, і намагання знайти базу і еталонну цінність міжнародних відносин в інших цінностях.

Останнім часом виникають сумніви в ефективності міжнародного права, в його здатності протистояти порушникам міжнародного правопорядку. Питання про цінності тих чи інших соціальних явищ актуалізуються саме в періоди їх дискредитації, порушення основоположних імперативів. Значне превалювання міжнародної політики над міжнародним правом, яке ми спостерігаємо особливо останнім часом, не може не відбитися на цінності міжнародного права у свідомості представників міжнародного співтовариства. Однак, ми не можемо заперечувати у зв'язку з цим цінності міжнародного права. Так, міжнародне право дійсно має координаційний характер, у міжнародному праві відсутній законодавець, що знаходиться над державами, відсутній спеціальний апарат примусу. Проте жодна галузь права не відрізняється абсолютним дотриманням її норм. Доказом цінності міжнародного права є той факт, що виконана величезна і дуже

корисна робота з прогресивної кодифікації міжнародного права, що завершилася ухваленням комплексних міжнародних договорів з різних галузей міжнародного права. Не можна знецінювати такі досягнення міжнародного права, як деколонізація, поява нових галузей і розширення просторових меж дії його норм. Не буде перебільшенням сказати, що міжнародне право в силу своєї особливої значущості для підтримання міжнародного миру і порядку є однією з найвищих соціальних цінностей (Мережко А. А. История международно-правовых учений. – К.: Таксон, 2006. – С. 46). Традиційні для міжнародного права ціннісні аспекти проявляються в значущості його як регулятора міждержавних відносин. Кінцевий підсумок такого регулювання – свобода всіх суб'єктів на основі принципу рівності.

N. Dryomina-Voloc

LL.M, PhD

Senior Researcher, Research Institute,

the National Academy of Public Prosecutor's Office of Ukraine

CRIMINALIZATION OF RACIAL DISCRIMINATION: INTERNATIONAL AND COMPARATIVE LEGAL ASPECTS

While social processes gain a global scale, the necessity of uniformed mechanisms of crime counteraction is recognized by state officials, lawyers, scholars and society members worldwide. The legal element of the complex system of criminal prosecution – the basis of law enforcement and judiciary – is greatly dependent of each state's legal tradition and history. When the main distinctive qualifying characteristic of the crime is *mens rea* element – motive, the terms and their interpretation cause wide enforcement discrepancy varying from country to country. The discriminative conduct, leading to different types of responsibility, reach the status of a crime when, according to native criminal theory, becomes socially dangerous. But is it possible to distinguish when discrimination is dangerous enough to be prosecuted by the criminal law? Violent acts, which embrace physical injuries, murders, damage of property, etc., committed on the basis of prejudice or hatred – are they discrimination or a separate category of unlawful conduct?

These questions arise when analyzing the criminal legislation of different states on the subject. The main distinction between the majority of Western European and American states, Commonwealth countries and post-Soviet legal systems is that the latter try to criminalize all possible forms of discrimination or «inequality» (e. g. «Violating equality of citizens depending on their ethnicity or nationality or on their attitude to religion» – Art. 161 of the Ukrainian Criminal Code), which all, nevertheless, result in an ineffective system of prosecution of such crimes. In the former states in the list, the discrimination leads to civil (primarily financial) responsibility.

In spite of all the differences in applying criminal justice to discrimination, the definition of hate crime was introduced into the criminal law of some states of the U. S. and several countries in Western and Central Europe. Hatred can act as a special qualification feature and/or